

**TUKILEIRITOIMINNAN TARPEEN ARVIOINTI OSANA
PERHEPALVELUJA KEMI-TORNION ALUEELLA**

Pernu Eelis
Vyörykkä Juhani

Opinnäytetyö
Hyvinvointialan osaamisala
Sosiaalialan koulutus
Sosionomi (AMK)
2017

Hyvinvointipalvelujen osaamisala
Sosiaalialan koulutus
Sosionomi (AMK)

Tekijät	Eelis Pernu	Vuosi	2017
	Juhani Vyörykkä		
Ohjaajat	Kaisu Vinkki & Sari Halttunen		
Työn nimi	Tukileiritoiminnan tarpeen arviointi osana perhepalveluja Kemi-Tornion alueella		
Sivu- ja liitesivumäärä	37 + 5		

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää perheiden kokemuksia tukileiritoiminnasta ja, onko tukileiritoiminnalle tarvetta perheille tarjottavana tukitoimena. Toiminnallisena osiona järjestimme kaksi tukileiriä, joiden avulla pystyimme kartoittamaan perheiden ja sosiaalityöntekijöiden kokemuksia tukileiriviikonlopuista. Opinnäytetyömme koostuu toiminnallisesta- ja teoreettisesta osasta. Teoreettinen viitekehysemme koostuu vanhemmuudesta, asiakaslähtöisyydestä sekä osallisuudesta. Olemme käsitelleet myös ennaltaehkäisevää lastensuojelua ja perhetyötä ohjaavaa lainsäädäntöä.

Tutkimuskysymyksiimme haimme vastauksia tapaamalla vanhemmat ennen leirejä ja leirien jälkeen. Lapsille teimme kartoituksia leirien aikana käyttämällä tukena erilaisia kartoitusmenetelmiä, kuten Pesäpuu Ry:n verkostokarttaa ja vahvuuskortteja.

Onnistuimme mielestämme luomaan onnistuneen pohjan tukileiritoiminnalle ja saatujen palautteiden ja kokemusten perusteella tulimme siihen johtopäätökseen, että tämän kaltaisella tukileiritoiminnalla on kysyntää.

Avainsanat perhetyö, lastensuojelu, ennaltaehkäisy, voimaannuttaminen, asiakaslähtöisyys

School of Social Services, Health
and Sports
Degree programme of Social Ser-
vices
Bachelor of Social Services

Authors	Eelis Pernu Juhani Vyörykkä	Year	2017
Supervisors	Kaisu Vinkki & Sari Halttunen		
Subject of thesis	Evaluation of the need for support camp activity as part of family services in the Kemi-Tornio area		
Number of pages	37 + 5		

The aim of our thesis was to investigate families' experiences of supportive camp activities, and whether the supportive camp activities meet the needs of the families as preventive child protection and support. Theoretical framework of the thesis contains parenthood, client orientation and customer participation. We also discuss the legislation guiding preventive child protection and family work. In the practical part we discuss two supportive camp weekends that were organized. The camp weekends enabled us to investigate the feedback of the involved families and social workers.

In order to find answers to our research questions we interviewed the parents before and after their children's camp weekends. The participating children were monitored during the camp by using different methods, such as Pesäpuu RY network map and strength cards.

In our opinion we were able to create a successful basis for supportive children's camp activities. Based on the feedback from families and authorities our conclusion is that this kind of supportive children's camp activity has a significant demand as a part of child welfare work.

Key words Family work, child protection, prevention, empowerment, client orientation

1	Sisällysluettelo	
2	Johdanto.....	6
3	Opinnäytetyöprosessi	8
3.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	8
3.2	Leirien toimintaa ohjaavat metodologiat	11
3.3	Metodologioiden käyttäminen opinnäytetyössä	13
3.4	Leirien valmistelu.....	14
4	Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö	17
4.1	Ehkäisevä lastensuojelu	17
4.2	Tukiperhetoiminta ja perhetyö	18
5	Toiminnallinen osio	24
5.1	Ensimmäinen leiri	24
5.2	Toinen leiri	26
5.3	Leirihavainnot.....	27
6	Pohdinta.....	30
7	Lähteet	35
8	Liitteet	37

ALKUSANAT

Haluamme kiittää alueellista sijais- ja tukiperhetyöntekijä Leena Nissistä, joka oli meille korvaamaton apu olleessaan linkkinä meidän ja Kemi-Tornion sosiaalityöntekijöiden välillä. Kiitos kuuluu myös Kemin ja Tornion sosiaalitoimelle, jotka uskoivat aiheesemme ja antoivat tutkimusluvut sekä valikoivat perheet leireillemme. Haluamme myös kiittää Tornion Perheiden taloa ja erityisesti Tornion Perheiden talon koordinaattoria Merja Franttia, joka omalla panoksellaan mahdollisti tukileirien pitämisen heidän tiloissaan. Oli hienoa, että ohjaajamme Kaisu Vinkki ja Sari Halttunen olivat joustavia ja auttoivat meitä sekä teoria- että toimintaosuudessa. Tärkeää työmme onnistumisen kannalta olivat hienosti sitoutuneet vanhemmat, jotka toivat ja innostivat lapset mukaan leireillemme.

2 JOHDANTO

Opinnäytetyössämme selvitämme tukileiritoiminnan mahdollisuutta täydentää tukiperhetoimintaa Kemi-Tornion alueella osana ennaltaehkäisevää lastensuojelua sekä sosiaalihuoltolain mukaista perheiden jaksamisen tukemista. Idea opinnäytetyöhön syntyi omakohtaisesta kokemuksesta, jonka mukaan tukiperheitä Meri-Lapin alueella on liian vähän ja uusia tukiperheitä on hankala rekrytoida lisää. Toinen tämän opinnäytetyön tekijöistä toimii sekä sijais- että tukiperheenä ja on havainnut, että tukiperheistä on jatkuvaa pulaa ja uusia perheitä on hankala saada mukaan toimintaan.

Halusimme tässä opinnäytetyössä kirjoittaa lastensuojelusta, lastensuojelun ehkäisevästä työstä sekä sosiaalihuoltolain mukaisista tukitoimista, mutta sopivaa teoreettista viitekehystä oli hankala löytää. Päädyimme käsittelemään asiakaslähtöisyyttä ja asiakkaan osallisuutta. Halusimme käsitellä asiakaslähtöisyyttä ja osallisuutta, koska leireille osallistuvat asiakkaat eli perheet ja heidän kokemukset olivat opinnäytetyömme keskiössä. Vanhempien kokemusten kartoittaminen mahdollistaa tukileiritoiminnan kehittämisen asiakaslähtöisesti

Osallistuimme Kemi-Tornion alueella järjestettyihin perhehoitoliiton Ajoissa kotiin –kampanjainfotilaisuuksiin, joissa haettiin sijais- ja tukiperheitä, mutta osallistuminen oli heikkoa. Infotilaisuuksissa keskustelimme alueellisen sijais- ja tukiperhetyöntekijä Leena Nissisen kanssa, joka vahvisti, että meidän ideallemme tukilapsileiritoiminnan aloittamisesta olisi tarvetta. Tukileiritoiminta vastaa monilapsisten perheiden tuentarpeeseen saada tukea, koska on haasteellista löytää tukiperhettä, joka ottaisi monta lasta samalla kertaa tukiperheeseen. Päätökseemme aiheen valinnasta vaikutti myös nykyisen hallituksen linjaus, jonka mukaan ennaltaehkäisevään työhön panostetaan lisäresursseja.

Opinnäytetyön toiminnallisena osuutena järjestimme kaksi tukileiriä, joiden tavoitteena oli opettaa lapsille arjen taitoja, parantaa heidän sosiaalisia taitojaan ja antaa onnistumisen kokemuksia. Samalla halusimme antaa vanhemmille tauon arkeen.

Olemme käsitelleet opinnäytetyössämme ennaltaehkäisevään lastensuojeluun ja tukiperhetyöhön liittyvää lainsäädäntöä, joita ovat lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaki ja perhehoitolaki. Viitekehiksemme koostuu asiakaslähtöisyydestä, vanhemmuuden tukemisesta sekä lasten kasvun ja kehityksen tukemisesta. Avaamme opinnäytetyössämme leiritoiminnan tavoitteet ja sisällön, sekä käymme läpi eroavaisuudet tukileiritoiminnan ja tukiperhetoiminnan välillä.

3 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

3.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Lähtökohtana opinnäytetyöllemme on olla kohderyhmää eli perheitä voimaannuttava. Tarkoituksenamme on vahvistaa ja löytää heidän omia voimavaroja ja siten tukea heidän jaksamistaan. Sosiaalipedagogiikan ydin ja sitä konkretisoivat käsitteet kuten arkilähtöisyys, pedagoginen suhde, inhimillinen kasvu ja yhteisöllisyys kuvaavat hyvin omia lähtökohtiamme, kun aloimme pohtia opinnäytetyön aihetta. Työmme tueksi perehdyimme alan kirjallisuuteen ja tutkimuksiin.

Opinnäytetyössämme tutkimuskysymyksinä halusimme selvittää:

- Miten vanhemmat kokevat tällaisen tukileiritoiminnan?
- Onko tällaiselle tukileiritoiminnalle tarvetta?

Halusimme työssämme keskittyä perheisiin ja tuoda opinnäytetyömme avulla heidän äänensä kuuluviin. Mielestämme lastensuojelutyössä ja perhetyössä tulisi korostaa enemmän vanhempien asemaa ja mielipiteitä, sillä vanhempien ja perheen rooli ja asema on tärkeää ottaa huomioon, koska myös he ovat lastensuojelun asiakkaita ja heillä on suuri vaikutus lasten elämään. Toivomme, että opinnäytetyömme avulla pystymme tuomaan paremmin esille vanhempien kokemuksia ja tunteita palvelusta. Näiden tietojen avulla pyrimme kehittämään toimintaa asiakaslähtöisenä.

Työmme tavoitteena oli kerätä leirihavaintojen ja haastatteluiden avulla vanhempien kokemuksia leirimuotoisesta tukitoiminnasta. Koska tukiperhetoiminnan järjestäminen leirimuotoisena ei ole tavanomainen, halusimme saada konkreettisia havaintoja, mielipiteitä sekä kokemuksia toiminnasta järjestämällä kaksi leiriä haastattelemiemme perheiden lapsille. Haastattelimme leireille osallistuvia perheitä, jota oli yhdeksän haastateltavien määrää ei näin ollen voinut olla suurempi, mutta uskomme tulostemme olevan luotettavia, sillä haastattelimme kaikkia osallistuneita perheitä. Vastauksissa

emme tehneet eroa isän tai äidin välillä vaan kaikki vastaukset olivat perheen. Päädyimme tällaiseen lopputulokseen, koska perheet olivat hyvin moninaisia.

Opinnäytetyöhön kuuluvan tukileiritoiminnan tarkoituksena on tukea perheen jaksamista arjessa. Opinnäytetyön yhteydessä käymme samalla dialogia tukileiritoimintaan osallistuvien ihmisten kanssa saadaksemme vastauksia tutkimuskysymyksiimme; kokevatko he tällaisen tukileiritoiminnan tarpeelliseksi osaksi ennaltaehkäisevää tukitoimintaa, millaista tukea he ovat aiemmin saaneet avohuollon tukitoimintana, miten se on vaikuttanut heidän arjessa jaksamiseensa ja millaista tukea he kokevat siinä tarvitsevansa.

Pyrimme tukemaan leiritoiminnan aikana lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja, mikä hyödyttäisi pitkäjänteisesti heidän arjessa jaksamistaan. Samalla tuetaan vanhempien vanhemmuutta ja voimaantumista kehittämällä nuorten sosiaalisia taitoja. Suunnitelmana on järjestää yhteistä toimintaa, joka olisi kaikille mielekästä. Toimintamuotona on liikunta, jota meillä on monipuolisesti, mutta pyrimme järjestämään mahdollisimman monipuolisen leirin. Liikunnallisten aktiviteettien lisäksi halusimme kiinnittää huomiota arkisiin toimintoihin. Tarkoituksena oli jakaa kaikille kykyjen mukaan keittiövuoroja sekä pöytien kattamista ja näin opettaa arjen pieniä askareita. Kaikille jaetaan myös pienimuotoisia järjestely- ja siivoustehtäviä toisten ollessa keittiövuorossa. Kehittelemme mahdollisesti valmiiksi useita eri vaihtoehtoja, joista leirille osallistujat voivat leirin aikana valita, mihin toimintaan he haluavat osallistua. Yhtenä tavoitteena on, että leirin osallistujat tutustuisivat toisiinsa niin hyvin, että siellä syntyisi myös ystävyysuhteita.

Olemme molemmat aktiivisia ja liikunnallisia ihmisiä, joten pohjana meidän leireillä on liikunnallisten ja toiminnallisten aktiviteettien pohjalta osallistaa lapsia sekä saada heille uusia kokemuksia ja elämyksiä. Tavoitteena on tutustuttaa lapsille uusia lajeja, joihin heillä ei ole välttämättä ole aikaisemmin ollut mahdollisuuksia osallistua. Arjen taitoja pyrimme kehittämään sillä, että leireillä tapahtuvat arjen askareet, kuten ruuanlaitto ja siivoaminen ovat yhteisiä askareita, joihin kannustetaan osallistumaan kuitenkin vapaaehtoisuuteen perustuen.

Keräämme tietoa lapsilta, vanhemmilta ja työntekijöiltä tällaisen tukitoiminnan tarpeellisuudesta Kemi-Tornion alueella. Mahdollisia ongelmia voi olla vanhempien kokemusten saaminen, jotta aineistosta tulee tarpeeksi kattava.

3.2 Leirien toimintaa ohjaavat metodologiat

Ennen opinnäytetyön toiminnallista osuutta eli tukileirien pitämistä mietimme, mitkä ovat leirimme tavoitteet, jotta leireillä on aitoa vaikuttavuutta. Tavoitteita olivat lasten sosiaalisten taitojen kehittäminen, osallistaminen, arjen taitojen opettelu ja perheiden voimaannuttaminen. Lisäksi halusimme kaiken toiminnan perustuvan vapaaehtoisuuteen. Näihin tavoitteisiin päästäksemme tutkimme toimintaa ohjaavaa teoriaa ja päädyimme valitsemaan leireille sosiaalipedagogisen työotteen ja ratkaisukeskeisen toimintamallin. Ominaista näille teorioille on voimavaroihin keskittyminen, asiakkaan sisäisen vahvuuden vahvistaminen ja asiakkaiden kykyjen ja vahvuuksien hyödyntäminen. Toiminnassamme on lisäksi paljon yhtäläisyyksiä elämys- ja seikkailupedagogiikasta.

Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka käsitteinä ovat hyvin samansisältöisiä

1. Sosiaalistamisleikit, joiden tarkoituksena on ryhmän ryhmäyttäminen sekä osallistumisen esteiden poistaminen.
2. Ryhmäaloitteisuuteen liittyvät tehtävät, joissa ryhmä selvittää yhdessä sille asetetut haasteet tai tehtävät.
3. Yksilöllisiä haasteita sisältävät toiminnot.
4. Ulkoilmatoiminnot kuten vuorikiipeily, koskenlasku, melonta tai maastopyöräily. (Telemäki 1998, 21.)

Osallistaminen on tärkeä osa leirimme toimintaideologiaa. Palkitsevalla työotteella pyrimme luomaan leireille osallistumiseen kannustavan ympäristön, missä toimintaan osallistuminen lähtee lapsista itsestään. Sosiaalipedagogiikan menetelmät perustuvat aina dialogiin, ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja ihmisten osallistumiseen toimintaprosessin kaikkiin vaiheisiin yhteisen päämäärän saavuttamiseksi (Hämäläinen & Kurki 1997, 53). Tämä periaate näkyy meidän toiminnassa niin, että pyrimme rakentamaan leirien toiminnat yhdessä leirille osallistujien kanssa, niin että he pystyvät vaikuttamaan leirien

ohjelmaan. Leirien suunnitteluun otetaan mukaan myös vanhemmat, jotka voivat osaltaan vaikuttaa antamalla palautetta ja kehitysideoita.

Osallisuus on lasten, vanhempien ja työntekijöiden mukana olemista, tekemistä ja vaikuttamista. Parhaimmillaan lastensuojeluprosessi muokkautuu lapsen ja vanhempien sekä sosiaalityöntekijöiden yhteistyössä sellaiseksi, että kaikki ovat olleet niin merkittävästi osallisina, että voidaan puhua yhteisestä dialogisesta matkasta. Lastensuojelulasten ja vanhempien osallisuus liittyy kohtaamiseen, kuulemiseen ja jakamiseen. Martti Lindqvistin (2002, 17) mukaan kohtaaminen on ihmisarvokysymys. Lastensuojelun asiakkaiden osallisuuden mahdollistaminen on iso, tärkeä asia, mutta sen toteuttaminen on lopulta pieniä, yksinkertaisia, ihmistä kunnioittavia tekoja (Bardy 2013, 175.)

Kuten Bardy toteaa, vanhempien ja lasten osallisuuden merkityksiä ovat, että lapsi tulee kuulluksi. Tällöin tieto sekä ymmärrys kasvavat ja suojelun toteuttaminen on luontevaa. Näin voimavarat saadaan esiin ja käyttöön sekä yhteisen arvioinnin mahdollisuus. (Bardy 2013, 172).

Haastattelimme vanhempia opinnäytetyöprosessin aikana. Käytimme puolistrukturoitua haastattelua. Eskolan & Suorannan (1998, 87) mukaan puolistrukturoitu haastattelussa kaikille esitetään samoja kysymyksiä, mutta haastateltaville ei anneta valmiita vastausvaihtoehtoja, kuten strukturoidussa haastattelussa tehdään. Hirsjärvi & Hurme (2000, 47–48) käyttävät puolistrukturoidusta haastattelusta ilmaisua teemahaastattelu. Tässä haastattelumuodossa keskeistä on se, että haastattelu etenee ennalta valittujen teemojen mukaisesti. Teemahaastattelu itsessään ei kuitenkaan ota kantaa siihen, kuinka monta haastattelukertaa tarvitaan tai miten syvälle haastatteluiden avulla mennään.

Teemahaastattelulla tarkoitetaan haastattelua, jossa haastattelijalla on mietittynä valmiiksi joukko haastatteluteemoja, eräänlaisia keskustelun otsikoita. Pyrkimyksenä on siis käydä haastateltavan kanssa suhteellisen vapaamuotoista keskustelua, mutta kuitenkin niin, että haastattelijalla – tai oikeastaan teemat – ohjaavat tätä keskustelua. Haastattelijalla huolehtii siitä, että kaikki etukäteen merkityt teemat, otsikot, aiheet – miksi näitä sitten kutsutaankin – tulee käytyä läpi jokaisen haastateltavan kanssa. Ei tosin välttämättä samassa järjestyksessä

eikä yhtä laajasti, mutta kuitenkin jokainen teema jokaisen kanssa. (Viinamäki & Saari 2007, 33.)

3.3 Metodologioiden käyttäminen opinnäytetyössä

Ennen leirejä haastattelimme perheitä, ja olimme valinneet metodologiaksi puolistrukturoidun haastattelun, eli teemahaastattelun. Tämä sopi hyvin meidän työhömmä, sillä halusimme kysyä kaikilta vanhemmilta samoja asioita, mutta haastattelun eteneminen tarkassa järjestyksessä ei ollut meille olennaista. Tärkeintä oli se, että käyttämämme tiedonkeruumenetelmä tuo vanhempien mielipiteen esille. Emme tehneet muistiinpanoja tai nauhoittaneet keskusteluja, vaan heti haastattelujen jälkeen kävimme yhdessä keskusteluja tapaamisista ja vanhempien vastauksista. Uskomme, että tämä ratkaisu teki keskusteluista aidompia ja kohtaaminen oli tasavertainen.

Valitsimme leireille sosiaalipedagogisen työotteen ja ratkaisukeskeisen toimintamallin, koska uskoimme, että näiden teorioiden pohjalta tehtävä käytännön työ vastaa parhaalla tavalla asiakkaiden tarpeisiin. Käytännössä toteutimme tätä teoriapohjaa leirien aikana niin, että pyrimme löytämään jokaisen asiakkaan yksilöllisiä vahvuuksia, kuten esimerkiksi kädentaidot, urheilullisuus ja sosiaalisuus. Leirien aikana pyrimme hyödyntämään ja tarjoamaan mahdollisuuksia käyttää näitä vahvuuksia kannustavassa ympäristössä.

Aluksi oli tärkeää löytää ja oppia tunnistamaan asiakkaiden vahvuuksia. Vahvuuksien löytämisen tueksi otimme käyttöömme verkostopuun ja vahvuuskortit, joiden kanssa kävimme keskusteluja lasten kanssa vahvuuksien selvittämiseksi. Suunnittelimme leiriohjelman niin, että kaikki pääsevät käyttämään omia henkilökohtaisia vahvuuksia ja saavat sitä kautta onnistumisen kokemuksia.

Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka näkyivät toiminnan suunnittelussa niin, että olimme suunnitelleet ryhmäytymisleikkejä leireille. Pyrimme vahvistamaan ryhmäytymistä vaihtuvilla pienryhmäkokoontumiskohtauksilla, joissa pääsee paremmin tutustumaan muihin lapsiin pienemmissä ryhmissä. Elämyspedagogiikkaan

kuuluva uusien elämysten ja kokemusten tuottaminen lapsille on meidän leirimme kulmakivi. Halusimme, että lapset pääsevät leirien aikana kokeilemaan sellaisia asioita, joita he eivät välttämättä normaalissa arjessa pääse kokemaan. Tällaisia asioita voivat olla hyvin arkiset asiat, kuten leipominen tai uusien urheilulajien kokeileminen. Suunnittelimme molemmille leireille lauantaiksi toimintapäivän, jossa on jokin niin sanotusti iso tapahtuma, kuten Duudsonit Activity Park.

3.4 Leirien valmistelu

Pyysimme Leena Nissistä kartoittamaan Meri-Lapin alueen kunnista, mitkä kunnat olisivat valmiita yhteistyöhön meidän opinnäyteprojektin kanssa. Näistä kunnista Kemi ja Tornio ilmoittivat halukkuutensa osallistua toimintaan pyytämällä mukaan perheitä, jotka tarvitsevat sosiaalihuoltolain tai lastensuojelun avohuollon tukitoimien perusteella tukiperhetoimintaa.

Leirien järjestämistä varten tarvitsimme tutkimusluvut (liite 1) molemmista kaupungeista, jotta saamme leireille osallistuvien perheiden yhteystiedot ja luvan haastatella perheitä. Tutkimuslupahakemukseen meidän piti liittää opinnäytetyösuunnitelma, jotta kaupunkien sosiaalitoimen johtajat saavat perusteen antaa tutkimuslupa.

Opinnäytetyön ohjaajien hyväksytyä opinnäytetyösuunnitelman ja infokirjeen perheille pääsimme sopimaan tapaamiset perheiden kanssa. Lähetimme vanhemmille informaatiokirjeet ennen leirejä, joissa kerrottiin leirin toiminnasta sekä selvitettiin vakuutusasioita. Pyysimme tiedot mahdollisista allergioista, lääkityksistä ja erityisruokavalioista yms. tarpeellisista tiedosta lapsen terveydentilasta. Kirjeestä kävi ilmi myös vastaavan ohjaajan puhelinnumero sekä tarvittavat varusteet leirille. Leirin alussa keräsimme lasten vanhempien puhelinnumerot mahdollisten hätä- tai sairastapausten varalle.

Halusimme tavata perheet henkilökohtaisesti ennen leirien järjestämistä kertoaksemme heille leiristä ja sen tarkoituksesta, koska alueellisen sijais- ja tukiperhetyöntekijän avatessa perheiden taustoja tuli ilmi myös negatiivisia kokemuksia tukitoimintaan liittyen. Muutamissa vastauksissa tuli esille perheiden kokemukset laitoksissa pidettävistä tukiviikonlopuista leimaavina ja lapset olivat kokeneet tukiviikonloput laitoksissa tylsinä, minkä lisäksi vaihtuvat lapset sekä aikuiset koettiin negatiivisena asiana. Muutamilla perheillä oli ollut tukiperheitä, mutta tukisuhde oli katkennut tukiperheen sanoessa tukisuhteen irti. Keräsimme perhetapaamisten yhteydessä taustatietoa lapsista ja heidän mahdollisista tarpeistaan ja toiveistaan leirejä koskien. Koimme ennen leirien alkua pidettyjä tapaamisia tärkeänä paikkana markkinoida leirit perheille ja sitä kautta saimme perheiden luottamuksen sekä sitoutumisen toimintaan. Pyysimme tapaamisten yhteydessä tarpeelliset luvat vanhemmilta kuljettamisista ja haastatteluja varten (liite 2).

Suoritimme teemahaastattelutyypiset keskustelut perheiden luona, koska perheiden on helpompi vastata aihealueisiin tutussa ympäristössä. Teemat voivat olla henkilökohtaisia ja tekevät mielipiteiden ilmaisemisesta helpompaa, kun keskustelu pidetään kotona oman perheen kesken. Koska perheet ovat oman elämänsä asiantuntijoita, emme halunneet rajoittaa haastattelun kulkua valmiilla kysymyksillä, vaan pyrimme pitämään keskustelun avoimena, mutta haastattelun teemoista kiinnipitäen. Keskustelun teemoina oli lasten ja huoltajien toiveet leiristä ja sen tarpeellisuudesta tukimuotona arjen jaksamiseen sekä aiemmat kokemukset tukiviikonlopuista.

Haastattelun kulku on riippuvainen vuorovaikutuksen etenemisestä, joten otimme haluamiamme teemoja esille silloin, kun se sopi keskusteluun, eikä meillä ollut tarkkaa keskustelurunkoa. Halusimme, että perheet itse pohtivat keskusteluteemoja, joten vältimme esittämästä sellaisia kysymyksiä, joihin pystyy vastaamaan pelkästään yhdellä sanalla. Uskoimme, että tämänlainen joustava keskustelu antoi paremmin tilaa perheille kertoa omista kokemuksista, kuin esimerkiksi tehty kyselylomake.

Vanhempien tapaamisen tarkoitus oli samalla luoda luottamuksen ilmapiiri vanhempien kanssa, minkä johdosta pystymme keskustelemaan heidän kanssa

myös jatkossa avoimesti, jotta saamme vastauksia varsinaisiin tutkimuskysymyksiimme, eli voiko tällainen leiritoiminta täydentää tukiperhetoimintaa ja miten vanhemmat kokevat tällaisen tukileiritoiminnan. Luottamuksen ilmapiirin ansiosta pystyimme käymään vanhempien kanssa leirien alussa ja lopussa keskusteluja/haastatteluja, joissa kävimme läpi perheiden kokemuksia.

Sovimme perheiden kanssa, että käymme keskusteluja myös leirien jälkeen. Tällä tavoin halusimme selvittää, ovatko leirille asetetut tavoitteet täyttyneet leirien aikana ja keräsimme samalla yleistä palautetta ja kehittämisideoita leireistä, jotta pystyisimme kehittämään toimintaa jatkossa. Lasten palautteet ja kehittämisideat keräsimme leirien aikana erilaisten kartoitusmenetelmien avulla, kuten vahvuuskorteilla, elämän tärkeät asiat- korteilla sekä verkostokartalla. Näihin lasten kanssa tehtäviin kartoituksiin keräsimme suostumukset vanhemmilta heidän alkuhaastattelujen yhteydessä. Lisäksi sovimme vanhempien kanssa, että käymme jokaisen leirin jälkeen avoimen palautekeskustelun, jossa voimme vaihtaa kokemuksia viikonlopusta.

Mietimme yhteistyökumppaneita kolmannen sektorin toimijoista, koska tarvitsimme leirin järjestämiseen sopivat tilat ja apuohjaajia leirien toiminnalliseen osaan. Torniossa saimme yhteistyökumppaniksi Tornion Perheiden Talon, joka tarjosi meille tilat ja kontaktit paikallisiin yrityksiin, yhdistyksiin ja toimijoihin. Kontaktien kautta saimme Mannerheimin lastensuojeluliiton kautta palkattua kesätyösetelillä kaksi ohjaajaa leirille.

4 ENNALTAEHKÄISEVÄ LASTENSUOJELUTYÖ

4.1 Ehkäisevä lastensuojelu

Ehkäisevällä lastensuojelulla tarkoitetaan kaikkia niitä toimia kunnan perus- ja erityispalveluissa, joilla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevä lastensuojelutyö on terveyden, turvallisuuden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä. Se on ennakoivaa toimintaa, ohjausta sekä neuvontaa. Lapsen hyvän kasvun, kehityksen ja oikeuksien toteutumisen tukemista sekä yksilöiden ja perheiden hyväksi tehtävää työtä. Viimesijainen vastuu lasten kasvatuksesta on vanhemmilla, mutta ehkäisevillä palveluilla pyritään helpottamaan ja tukemaan lasten kasvatusta tarvittaessa. (Lastensuojelulaki 2007/417,12§).

Hallitus julkaisi yhdeksi kärkihankkeistaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman, eli LaPe-hankkeen, jonka keskeisiä tavoitteita vuoteen 2019 mennessä on esimerkiksi parantaa oikea-aikaisten palveluiden saatavuutta ja siirtää painopistettä korjaavista palveluista ennaltaehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen. 2015 uudistettu sosiaalihoitolaki mahdollistaa palveluja ja varhaista tukea, koska lakiin kirjatun muutoksen johdosta palveluja voi hakea ilman lastensuojeluasiakkuutta. (Sosiaali- ja Terveysministeriö, LAPE-ohjelma).

Lastensuojelun lisäksi kunta järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. (Lastensuojelulaki 417/2007 3 a §.) Tämän tarkoitus on madaltaa kynnystä hakeutua palvelujen piiriin, koska monet kokevat lastensuojelun leimaavana. Se taas mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja sitä kautta perheiden ongelmiin pystytään puutumaan aikaisemmin ja tuki on ennaltaehkäisevää, eikä kunnalle kalliita korjaavia toimia välttämättä tarvita.

Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä,

päivähoidossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa. (Lastensuojelulaki 417/2007 3 a §).

Avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskäytäntöä ja -mahdollisuuksia. (Lastensuojelulaki 417/2007 34 §.)

Nykyisin pidetään ensisijaisena työmuotona ennaltaehkäiseviä toimia, mitä myös meidän toimintamme on. Vuonna 2013 valtionvarainministeriö kutsui emeritusprofessori Jorma Sipilän ja professori Eva Österbackan tutkimaan ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä sosiaalisena investointina, mikä vähentäisi kalliita korjaavia toimenpiteitä, kuten huostaanottoja. Tutkimuksessa Österbacka ja Sipilä tulivat siihen johtopäätökseen, että on ratkaisevan tärkeää pitää huolta vanhemmista, joiden voimavarat ovat vähissä. He nostivat esille myös sen, että perheitä on tärkeää tukea kokonaisuutena, eikä vanhempia yhtäällä ja lapsia toisaalla. (Österbacka & Sipilä, 2013).

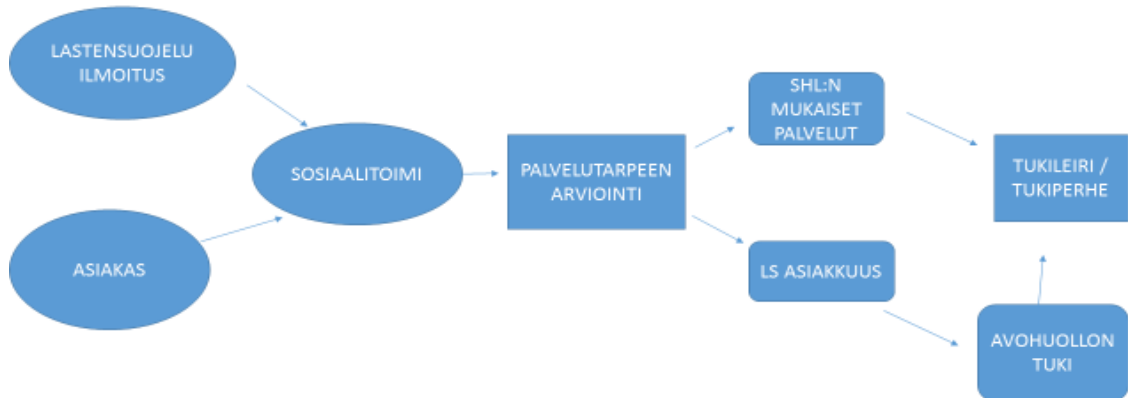
4.2 Tukiperhetoiminta ja perhetyö

Tukiperhetoiminnalla tuetaan lasta ja perhettä silloin, kun perheen omat voimavarat ovat vähissä. Tukiperhetoimintaa toteutetaan ehkäisevänä lastensuojeluna, lastensuojelun avohuollon tukitoimena sekä sosiaalihuoltolain mukaisena palveluna. Yleisimpiä syitä tukiperheen hakemiselle ovat yksinhuoltajuus, vanhemman tarve omalle ajalle, perheen kannattelevien sosiaalisten suhteiden puute sekä vaikea ja raskas elämäntilanne. Tarve tukiperheelle syntyy omien lähiverkostojen puutteesta, jolloin perhe voi hakea tukiperhettä arjen tueksi. Muita syitä tukiperheen hakemiselle voivat olla esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmat. (Pelastakaa Lapset Ry).

Tukileiritoiminta toimii pääosin samoilla periaatteilla kuin tukiperhetoiminta. Lapset ohjautuvat leireille samoilla perusteilla kuin tukiperheeseen ja samat juridiset säännökset koskevat molempia tukimuotoja. Kummatkin tukimuodot järjestetään säännöllisesti noin yhden kerran kuukaudessa. Leireillä, kuten myös tukiperheissä pyritään siihen, että lapsilla on aina vähintään yksi aikuinen, joka on tuttu entuudestaan.

Eroavaisuuksia kuitenkin tukimuodoilla on. Leireillä on aina koulutetut ohjaajat, jotka suunnittelevat leireille ohjattua toimintaa ja raportoivat havainnoistaan sosiaalitoimelle ja perheille. Leireillä on enemmän lapsia kuin tukiperheissä, joten toiminta on ryhmämuotoista, kun taas tukiperhetyö on yleensä yksilöllisempää ja sinne ohjautuu yleensä nuorempia lapsia. Leirimuotoisesta toiminnasta hyötyvät erityisesti lapset, joilla on haasteita sosiaalisissa taidoissa, sillä leireillä on paljon lapsia ja toimitaan paljon ryhmämuotoisesti. Kohderyhmä molemmilla tukimuodoilla on sama, mutta leireille ohjautuu pääasiassa lapsia, joille on haasteellista löytää tukiperheitä. Tällaisia lapsia ovat mm. monilapsisten perheiden lapset, erityistä huomiota tarvitsevat lapset ja iäkkäämmät lapset

Sosiaalityöntekijät valitsevat asiakkaat leirille joko sosiaalihuoltolain tai lastensuojelulain perusteella. Perusteet leireille pääsyyn ovat samat kuin tukiperheen saamisellekin. Emme halunneet rajata leirejä pelkästään avohuollon tukitoimeksi, vaan halusimme leirien olevan matalan kynnyksen tukipalvelu perheille, ilman että se leimaa ketään.

Kuvio 1. Lapsen ohjautuminen tukileirille.

Tässä kaaviossa käydään läpi se prosessi, minkä kautta perheet ohjautuvat tukileirille. Perhe voi tulla sosiaalitoimen asiakkaaksi joko omasta hakemuksestaan tai lastensuojeluilmoituksen perusteella. Tämän jälkeen perheelle tulee oma sosiaalityöntekijä, joka tekee palvelutarpeen arvioinnin asiakkaalle. Mikäli arvioinnissa syntyy lastensuojelullista huolta, voidaan

perheille tarjota avohuollon tukitoimintana tukiperhettä. Tukiperhettä voidaan tarjota myös sosiaalihuoltolain mukaisena palveluna, vaikka lastensuojelullista tarvetta ei ole syntynyt. Mikäli perheelle ei löydy sopivaa tukiperhettä, voi sosiaalityöntekijä tarjota perheelle mahdollisuutta osallistua tukileiritoimintaan.

Lomanviettopalveluja ja tukea lomanvieton järjestämiseen annetaan perhetilanteen, pitkäaikaisen sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella. Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai hänen perheelleen voidaan järjestää vertaisryhmätoimintaa sekä tukihenkilö- tai perhe lapsen terveyden tai kehityksen turvaamiseksi. Kaikkien asiakkaiden hyvinvointia voidaan edistää myös muilla kuin 3 luvussa mainituilla sosiaalipalveluilla. (Sosiaalihuoltolaki 1031/2014 28 §).

Sosiaalihuoltolain 3 luvussa mainittujen sosiaalipalvelujen, kuten kotipalvelun, vertaisryhmätoiminnan, tukihenkilön tai -perheen sekä toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisen toimeentulotuen ja ehkäisevän toimeentulotuen sekä opetustoimen alaisen lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) mukaisen lasten päivähoidon lisäksi lastensuojelun asiakkuudessa olevalle perheelle on järjestettävä tarvittaessa lapsen ja perheen tuen tarpeisiin perustuva asiakassuunnitelma huomioon ottaen lastensuojelun avohuollon tukitoimina. (Lastensuojelulaki 417/2007 34 §.)

Tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa voidaan organisoida kunnassa tai yhteistyössä seudun muiden kuntien kanssa tai käyttää esimerkiksi kolmannen sektorin tuottamia palveluja. Varsinkin ammatillista tukihenkilötoimintaa on nykyisin tarjolla myös ostopalveluna. Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan järjestämiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen tarvitaan aikaa ja taloudellisia resursseja. Monissa kunnissa on todettu, että toiminta tulee parhaiten organisoiduksi ja hoidetuksi, kun se on yhden työntekijän tai työparin vastuulla. Tukihenkilölle tai -perheelle maksetaan yleensä kulukorvaus ja mahdollisesti lisäpalkkio. Jos palvelu ostetaan järjestöltä, myönnetään asiakkaalle maksusitoumus, jonka nojalla palvelun tuottaja laskuttaa kuntaa. Tukihenkilöt ja -perheet ovat vaitiolovelvollisia ja vaitiolovelvollisuus jatkuu vielä vapaaehtoistyön päättymisen jälkeen. Ennen tukihenkilöksi tai -perheeksi hyväksymistä on tärkeää selvittää

vapaaehtoisen tukijan motiiveja ja valmiuksia. (Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos, 2017).

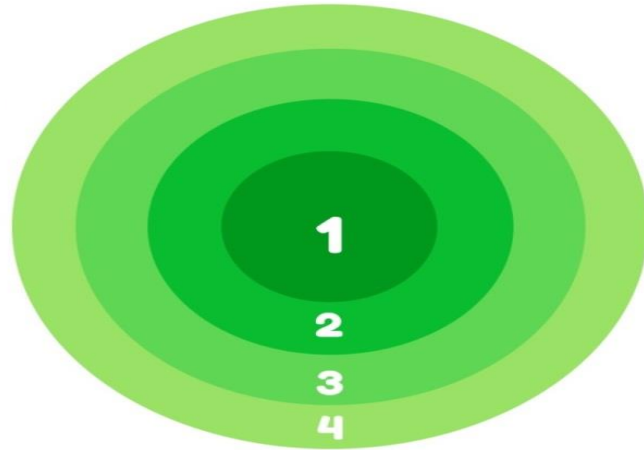
Kolme keskeistä periaatetta perhetyössä ovat perhekeskeisyys, lapsikeskeisyys ja asiakaslähtöisyys. Asiakaslähtöisyys tarkoittaa sitä, että asiakkaat (perheet ja lapset) ovat itsenäisiä ja aktiivisia toimijoita. Perhekeskeisyyden ydin on siinä, että perhe on aina kokonaisuus, vaikka asiakkaana olisi vain yksi perheen jäsenistä. Perheestä, perheen elämäntilanteesta ja toimintaympäristöistä tulee aina luoda kokonaiskuva, koska perheen kohtaaminen kokonaisuutena on paras tapa tukea lasta. Perhetyö käynnistyy aina lapsen tilanteesta ja perhetyöllä pyritään tukemaan lapsen hyvinvointia, joka tekee siitä lapsilähtöistä. (Järvinen ym. 2012, 17.) Perhetyö on aina interventio ja työntekijän olisi aina uskottava jokaisen perheen kykyyn muuttua. Perhetyöntekijän tehtävä on löytää perheen voimavarat ja tukea perhettä saavuttamaan yhdessä asetetut tavoitteet. Perhetyöntekijän onkin kunnioitettava perhettä ja sen aktiivista toimijuutta. Perhetyöntekijältä ja leirin ohjaajalta vaaditaan samankaltaista työtettä ja valmiutta tehdä työtä oman persoonan kautta.

Perhetyö on ja sen tulee olla monimuotoista. Työmuotojen ja menetelmien valintaan vaikuttaa työntekijän oma persoona, sekä perheen ominaispiirteet ja dynamiikka. Perhetyön menetelmiä ovat mm. perhetyön suunnittelu ja dokumentointi, tavoitteiden laatiminen ja palautekeskustelu, vanhemmuuden, parisuhteen ja perhetilanteen arviointi, kotikäynnit ja arjenhallinnan keinot, keskustelu, neuvonta ja ohjaus, toiminnalliset menetelmät sekä verkostotyö. Merkittävin menetelmistä on kuitenkin keskustelu ja vuorovaikutus. Keskustelun avaamisena voidaan tarvittaessa käyttää erilaisia toiminnallisia menetelmiä, kuten nallekortteja, vanhemmuuden roolikarttaa, pelejä ja kyselyjä. (Järvinen ym. 2012, 158).

Perhetyö on pitkäjänteistä työtä herkällä korvalla. Sosiaalihuoltolain muutos pienensikin kynnystä pyytää perhetyötä ja tukiperhettä. Vaikuttavuutta mitattaessa on mietittävä laajemmin esimerkiksi mielenterveys- ja päihdetyön tilastojen kautta eikä pelkästään lastensuojelun interventioiden kautta. Työ on pitkäjänteistä, mutta matalan kynnyksen toiminta mahdollistaa kuitenkin nopean avun ja huoli voidaan tunnistaa ajoissa. Tukileiritoiminta toimii samoista

lähtökohdista kuin tukiperhetoiminta eli asiakkaat tulevat samoilla perusteilla tukileireille kuin tukiperheisiin. Leireille asiakkaita ohjautuu usein isoista perheistä, joille on hankala löytää tukiperhettä, koska perheet eivät kykene vastaanottamaan kaikkia lapsia tukea tarvitsevasta perheestä. Toisena suurena ryhmänä ovat erityislapsset, jotka tarvitsevat ammattimaisempaa tukea ja valvontaa. Leireillä ohjaajat ovat koulutettuja ammattilaisia, kun taas tukiperheille ei ole mitään ammatillisia vaatimuksia, vaan tukiperheet ovat tavallisia ihmisiä tai perheitä, joilla on aikaa ja voimavaroja osallistua tukiperhetoimintaan. Tukiperheissä eletään normaalia perheen arkea, kun taas leireillä toiminta on ohjattua, suunniteltua ja tavoitteellista. Tukileireillä pyritään toimimaan samojen tavoitteiden suuntaisesti kuin perhetyö eli asiakkaan ja sosiaalityöntekijän asiakassuunnitelman mukaan.

1. Perhe
2. Perhetyö
3. Tukiperhe/leiri
4. Sosiaalitoimi

Kuvio 2. Tukiperhe- ja leiritoiminnan sijoittuminen perhepalveluissa.

Kuviossa 2 ilmenee, mihin kohtaan palvelurakennetta tukiperhe- ja leiritoiminta sijoittuu perhepalveluissa. Perheen tarpeet ovat aina keskiössä ja yhdessä sosiaalitoimen kanssa etsitään perheelle tarvittavat palvelut. Perhetyö on sen takia lähimpänä perhettä, koska perhetyö on yleensä intensiivistä työtä perheen kanssa ja näin ollen vaikuttaa eniten perheen arkeen ja jaksamiseen. Tukiperhe- ja leiritoiminta tukee perhetyötä antamalla taukoa arkeen. Uloimmalla ringillä on sosiaalitoimi, joka päättää perheille annettavista palveluista ja palveluiden määrästä.

5 TOIMINNALLINEN OSIO

5.1 Ensimmäinen leiri

Päätimme pitää leirit viikonloppuina kuten tukiperheviikonloputkin pääsääntöisesti ovat. Leirille tuli Kemin ja Tornion sosiaalitoimen kautta 12 lasta, joten tarvitsimme ison tilan. Leiri päätettiin ajoittaa viikonlopuille, jotta olisi helpompi löytää sopivat tilat. Leiripaikaksi valittiin Tornion perheiden talo, jossa tilat olivat riittävät ja lapsille löytyi sieltä leikkikaluja ja pihaleikkipaikka. Itse olimme leirillä perjantaista sunnuntaihin pääohjaajina ja Mannerheimin lastensuojeluliiton kautta saimme kaksi nuorta apuohjaajiksi kaupungin kesäsetelillä. Nuoret olivat käyneet MLL:n kerho-ohjaajan koulutuksen ja leirin alettua kävi nopeasti ilmi, että apuohjaajat sopivat leirille erinomaisesti. He olivat oma-aloitteisia ja pyrkivät aktiivisesti kontaktiin lasten kanssa ja lasten oli helppo lähestyä heitä. Myös meitä helpotti lasten havainnoinnissa, kun pystyimme välillä seuraamaan sivusta lasten toimintaa apuohjaajien kanssa, kun emme olleet koko ajan itse kiinni toiminnassa.

Lapset tulivat eri aikaan, joten leirin alku oli pääosin vapaata toimintaa, missä lapset saivat itse päättää, mitä he haluavat puuhailla perheiden talon tiloissa. Samalla me saimme itse tutustua rauhassa lapsiin. Yhteisenä toimintana perjantain aikana oli itsensä esittely vahvuuskorttien avulla, missä valittiin kortit, joiden avulla kerrottiin omista vahvuuksista. Esittelyt menivät hyvin ja kaikki löysivät 3-5 korttia ja esittelivät itsensä. Jotkut tarvitsivat hieman tukea ja rohkaisua, mutta kaikki saivat esiteltä itse itsensä. Esittelyn jälkeen kertosimme kaikkien leirille osallistuvien nimiä heittelemällä palloa toisille niin, että heittäjä nimeää pallon vastaanottajan ennen heittoa.

Tutustumisen jälkeen lähdimme ulos ja halukkaat saivat lähteä ohjaajan kanssa pokemoneja etsimään lähiympäristöön ja loput jäivät leikkimään Perheiden talon ympäristöön muiden ohjaajien valvonnassa. Pokemonien etsinnän yhteydessä opeteltiin lasten kanssa, miten liikenteessä liikutaan turvallisesti. Perheiden talolle jääneet lapset leikkivät polttopalloa ja erilaisia pihapelejä.

Pihalla leikkineiden joukosta vapaaehtoiset pääsivät osallistumaan iltapalan valmisteluun leiriläisille. Iltapalan jälkeen valmistelimme yhdessä lasten kanssa

kaikille nukkumapaikat ja suoritimme iltatoimet. Iltatoimien jälkeen lapset valitsivat äänestyksellä haluamansa elokuvan, mikä laitettiin illan päätteeksi pyörimään. Elokuvan jälkeen lapset rauhoittuivat nukkumaan.

Olimme sopineet lasten kanssa, että herättyään lauantaiaamuna he voivat siirtyä ruokailutilaan, missä heille tarjoillaan aamupala ja he voivat sen jälkeen katsoa lastenohjelmia siihen saakka, kunnes toiset heräisivät. Aamupalan jälkeen siirryimme läheisen koulun pihalle, missä oli erilaisia leikkimismahdollisuuksia, joista lapset saivat valita mieluisensa. Järjestimme areenalla jalkapallopelejä, mihin osallistui myös osa ohjaajista.

Halukkaista kerättiin ryhmä, joka lähti muita aikaisemmin valmistelemaan lounasta. Lounaan jälkeen vapaaehtoiset siivosivat ruokailutilan ohjaajan kanssa ja muut lapset pelasivat lautapelejä ja askartelivat. Lisäksi kaikki kävivät pienryhmissä tekemässä oman verkostokarttansa. Käytimme mallina Elämäni puu –verkostokarttaa, johon lapset merkitsivät itse oman läheisverkostonsa. Järjestimme verkostokartan tekemisen pienryhmissä, jotta ohjaajat pystyivät samalla keskustelemaan verkostokartassa ilmenneistä läheissuhteista. Lopuksi laitoimme verkostokartat esille ruokailutilan seinille.

Peli- ja askartelutuokion jälkeen ruokailimme ja lähdimme Duudsonit activity parkkiin. Duudsonit parkissa lapset olivat hyvin vapautuneita ja ottivat leikin lomassa hyvin mukaan myös muut lapset ja ohjaajat. Ympäristöllä ja mielekkäällä tekemisellä on iso positiivinen vaikutus lasten käyttäytymiseen. Kahden aktiivisen tunnin jälkeen siirryimme pienryhmissä vieressä olevan kuntosalin suihkutiloihin, missä lapset peseytyivät ja vaihtoivat puhtaat vaatteet.

Palattuamme Perheiden talolle söimme iltapalan, jonka jälkeen tarjosimme lapsille herkkuja heidän katsoessaan elokuvaa. Lauantai-iltana iltatoimet ja nukkumaanmeno sujuivat jouhevasti, koska lapset olivat väsyneitä päivän aktiviteeteistä.

Sunnuntaina lapset heräsivät taas aikaisin syömään aamupalaa ja katsomaan lastenohjelmia. Aamupalan jälkeen kävimme pihalla leikkimässä, jonka jälkeen siirryimme sisätiloihin askartelemaan kiitoskortteja Perheiden talolle. Piirsimme myös ison piirustuksen, johon kaikki saivat piirtää, mikä oli leirillä heidän

mielestään parasta. Lounaaksi olimme tehneet lapsille tortillabuffetin, josta lapset tykkäsivät paljon, kun saivat itse koota oman tortillan ja sovimme yhdessä lasten kanssa, että teemme tortillabuffetista leirille perinteen, että jokaisella leirillä on tortillabuffet. Olimme sopineet vanhempien kanssa leirin loppuvan lounaan ja paikkojen siivouksen jälkeen noin kello 12 aikoihin.

5.2 Toinen leiri

Soitimme kaikille perheille leiriä edeltävällä viikolla kyselläksemme vanhempien ja lasten kokemuksia edellisestä leiristä ja samalla kerroimme tulevasta leiristä. Toiselle leirille tuli edelliseltä leiriltä kuusi lasta ja pois jääneiden tilalle saimme Tornioista kolme lasta lisää

Aloitimme leirin samalla tavalla kuin ensimmäisen leirin, jotta uudet lapset tulisivat tutuiksi muiden kanssa. Voimavarakorttien avulla teimme jälleen oman esittelyn ja tällä kerralla lapset olivatkin jo rohkeampia ja uskaltautuivat esittelemään itsensä itsenäisesti ja huomattavasti pidempään kuin ensimmäisellä leirillä. Nimien kertaaminen pehmopalloa heittelemällä sujui hyvin ja lapset muistivatkin hyvin toistensa nimiä.

Ryhmäytymisleikkien jälkeen iltapalaa odotellessa lapset rakensivat katsomon yleisölle ja kehittivät itse omaehtoisesti musiikkiesityksen, jossa heidän bändi esitti Hevisauruksen biisin ohjaajille. Lapset ryhmäytyivät hyvin yli perherajojen, mutta konfliktejakin syntyi kaikkien halutessa olla esimerkiksi laulaja tai kuuluttaja. Konfliktit olivat varsin pieniä ja ohjaajien avulla niistä päästiin eteenpäin. Isommat lapset olivat odottaneet pääsevänsä ohjaajan kanssa pokemonjahtiin kaupungille. Jahtiin lähtivät lähes kaikki isommat lapset pienimpien jäädessä pihaleikkeihin.

Yhteisenä tekemisenä perjantai iltaan leivoimme yhdessä pizzaa ja täytteitä olikin joka lähtöön kun lapset itse pääsivät valitsemaan mieluisat täytteet omaan palaseensa. Iltapalan jälkeen suoritimme edellisen leirin tapaan iltatoimet sekä äänestimme illan elokuvan, joka katsottiin ennen nukkumaanmenoa.

Lauantaipäivä alkoi aikaisin, kun lapset heräsivät jo noin kuuden aikoihin. Yhdessä valmistetun aamupalan jälkeen lähdimme pelaamaan jalkapalloa ja

touhuamaan läheisen koulun pihalle, kun päivä kirkastui. Koulun pihalla oli kaikille jotain tekemistä, kuten jalkapalloa, kiipeilytelineitä ja kuntoiluvälineitä sekä keinoja. Urheilullisen aamupäivän jälkeen tulimme perheiden talolle syömään lounaan, jota yksi ohjaajista oli lähtenyt vapaaehtoisten lasten kanssa aiemmin valmistamaan.

Lounaan jälkeen siirryimme uimaan. Uimahallissa kaikki meni hyvin ja lapset olivat innoissaan vesileikeistä ja varsinkin liukumäestä. Osa lapsista ei ollut käynyt ennen Tornion uimahallissa tai ylipäätään uimahallissa, joten odotus purkautui hallissa muutamien kohdalla yliaktiivisuutena. Olimme kuitenkin aiempien havaintojemme ja vanhempien haastatteluiden pohjalta osanneet varautua siihen, kuka tarvitsee erityistä huomiota ja valvontaa altailla.

Sunnuntaina lapset heräsivät jälleen aikaisin ja aamupalan syönnin jälkeen askartelimme ja pelasimme muistipelejä ja lautapelejä pienryhmissä. Pienryhmät kiersivät ohjaajien järjestämiin pisteisiin, joissa oli mukana myös haastattelu ja lähiverkostopuun tekeminen. Puista teimme näyttelyn ruokasalin seinille.

5.3 Leirihavainnot

Vaikka leiriviikonloput olivat pitkiä, niin meille ohjaajille ne olivat hienoja kokemuksia. Todella palkitsevaa oli vanhempien ja lasten palaute, joka vastasi meidän alkuperäistä ideaamme ja tavoitetta leireistä. Apuohjaajat toimivat itsenäisesti antamiemme ohjeiden mukaan ja näin pääsimme eriyttämään toimintaa useampiin ryhmiin sekä havainnoimaan toimintaa ryhmän ulkopuolelta.

Leirien onnistumisen kannalta ryhmäyttäminen oli todella isossa roolissa, koska leiritoimintaa ohjaavat teoriat korostivat ryhmäytymisen ja osallistumisen merkitystä. Tämän onnistumisessa meillä ohjaajilla oli suuri merkitys varsinkin alussa, koska oli tärkeää, että lapset osaavat toimia kaikkien leiriläisten kanssa.

Sosiaalipedagogisen työotteen ansiosta lapsilla oli mahdollisuus osallistua leiritoimintojen suunnitteluun, mikä paransi lasten osallisuutta, koska he pääsivät itse mukaan vaikuttamaan toimintaan ja kokivat sen sitä kautta ”omakseen”. Tämän kaltainen lasten mukaan ottaminen toimintaa ohjaaviin päätöksiin koettiin toimivaksi tavaksi suunnitella toimintaa tällaisilla leireillä. Meillä ohjaajilla on

kuitenkin lopullinen vastuu ja päätösvalta toiminnoista, vaikka lapset otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Varsinkin teini-ikäisille tai teini-ikää lähestyville lapsille oli tärkeää, että heidän mielipiteitään kuunneltiin ja arvostettiin. Heille piti myös perustella enemmän toimintaa ja sen tarkoitusta.

Lapset olivat hyvin sosiaalisia, mutta kaikilla oli haasteita sosiaalisten taitojen kanssa. Lapset sopeutuivat leirille nopeasti ja oppivat toimimaan ryhmässä. Keräsimme lapsilta palautetta leirikokouksessa ja saadun palautteen perusteella kävi selväksi, että leirit olivat lapsille mieluisia ja he olivat intoa täynnä. Lapset antoivat toiveita siitä, mitä haluaisivat tehdä ja syödä leireillä.

Haastattelimme vanhempia molempien leirien jälkeen ja palaute oli ylistävää ja positiivista. Vanhemmilta saimme myös lisätietoa siitä, mitä lapset olivat kertoneet kotona leirikokemuksistaan. Vanhempien lapsilta saama positiivinen palaute oli vanhempien mieleen, koska useilla perheillä oli huonoja kokemuksia tukiviikonlopuista. Vanhempien oma kokemus vastasi meidän tavoitteita leiristä, missä vanhemmat saivat voimaannuttavan tauon arkeen.

"Oli ihana herätä aamulla rauhassa ja saada omaa aikaa ja yhteistä aikaa puolison kanssa."

"Ihanaa, että lapset saavat leireillä uusia kavereita ja kokeilla uusia juttuja."

"Lapsi on kotona hymy korvissa. Se on mulle tärkeintä elämässä nyt."

Toisella leirillä lapsia sai olla paljon enemmän ohjaamassa ja rauhoittamassa kuin ensimmäisellä leirillä. Oli kuitenkin positiivista, että lapset leikkivät keskenään omatoimisesti ja osallistuivat aktiivisesti yhteisiin toimiin. Lapsista huomaa selkeästi, että he olivat tulleet tutuiksi toisilleen ja oikeastaan kaikki lapset pystyvät ja haluavat leikkiä keskenään, mikä helpottaa ohjaajien tehtävää, kun ei tarvitse koko ajan leikkiä mukana vaan ohjaaminen riittää. Uusien lapsien mukaan tulo oli positiivinen lisäys ryhmään, koska he toivat energiaa ja eloisuutta muihin lapsiin. Alkuleirin tunnelmaan apatiasta on tullut energiaa ja iloisuutta.

Ryhmäytymisen myötä ohjaaja pystyy ohjaamaan useampaa ryhmää, kun ei itse tarvitse leikkiä mukana, vaan ohjailla ja toimia erotuomarina tarvittaessa. Ohjaajia

helpottaa se, että lapsien luonne on tullut tutuksi ja esimerkiksi uimahallissa oli helppo hoitaa ohjaajan työtä, kun tiesi, kuka tarvitsee enemmän valvontaa ja kuka osaa toimia itsenäisesti.

Arvostava kohtaaminen ja kuunteleminen tapaamisella ennen leiriä ja leirien aikana edesauttoi luottamuksen syntymistä. Vanhemmat saivat leirin jälkeen palautetta lapsen onnistumisista leireillä ja haasteita luoneista tilanteista. Leirien jälkeen vanhemmatkin pystyivät sanoittamaan paremmin kokemuksiaan leiristä ja tuomaan myös omia mielipiteitään esille. Koemme, että on erittäin tärkeää eettisesti sekä perheiden hyvinvoinnin kannalta, että olemme kiinteässä vuorovaikutuksessa ja eräänlaisessa kasvatuskumppanuudessa vanhempien kanssa. Asetamme yhdessä vanhempien kanssa yhteisiä tavoitteita, joista käydään yhteistä keskustelua. Esimerkki yhteistyöstä on tilanne, jossa otimme puheeksi vanhempien kanssa lasten kiroilun ja vanhemmat olivat ottaneet kotona käyttöönsä keinon, jolla kiroilua vähennetään. Sovimme, että me toimimme leirillä lasten kanssa samoilla säännöillä, mitä kyseisen perheen sisällä oli sovittu.

Annoimme leirien jälkeen havaintojamme perheiden lisäksi myös sosiaalityöntekijöille, jotka olivatkin tyytyväisiä saadessaan havaintojamme lapsista. Kattavan palautteen antaminen ja mahdollisen huolen heräämisen puheeksi ottaminen koettiin suurimmaksi eroksi verrattuna tukiperhetoimintaan.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää, onko leirimuotoiselle tukitoiminnalle tarvetta ja miten perheet kokevat tällaisen tukimuodon. Mielestämme pääsimme tavoitteisiimme eli saimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Samalla saimme luotua hyvän pohjan, miten tällainen viikonlopun mittainen leiri järjestetään niin, että se palvelee sekä vanhempia että lapsia.

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä selvitimme, onko tukileiritoiminnalle tarvetta. Vaikka tukileiritoiminta on hyvin samankaltaista, kuin tukiperhetoiminta, niin tulimme siihen lopputulokseen, että leiritoiminnalle on tarvetta. Sosiaalityöntekijöiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella kävi ilmi, että tällainen toiminta auttaa lyhentämään tukiperhejonoja varsinkin niiden perheiden kohdalla, joille on hankala saada tukiperhettä. Tällaisia perheitä ovat monilapsiset perheet, erityistä huomiota tarvitsevien lasten perheet ja perheet joissa on yli 12-vuotiaita lapsia. Ennen leiriä tapasimme perheet heidän kotonaan ja siellä kävi ilmi, että monet perheistä ovat olleet pitkään tukiperhejonossa. Osalla oli huonoja kokemuksia tukiperheistä tai laitoksissa vietetyistä tukiviikonlopuista. Joissakin tapauksissa tukiperheet olivat katkaisseet tukisuhteen ja uutta perhettä ei ollut löytynyt tukiperheiden vähäisyydestä johtuen. Tukileiri vastaa juuri tähän tarpeeseen, eli tarkoitus ei ole korvata tukiperhetoimintaa, vaan olla vaihtoehto, jos sopivaa tukiperhettä ei löydy.

Toinen tutkimuskysymys oli selvittää, miten vanhemmat kokevat tällaisen tukileiritoiminnan vaikuttavan heidän arkeensa. Vanhemmilta saadun palautteen mukaan tukileiriviikonloppu tulee heille tarpeeseen. Vanhemmat pitivät tärkeänä sitä, että leirien aikana sai tauon vanhemmuudesta, minkä he kokivat antavan voimavaroja arjessa jaksamiseen. Tärkeintä vanhemmille kuitenkin oli, että leiri on lapsille odotettu viikonloppu ja, että vanhemmat voivat jättää lapsensa turvallisesti leirille. Lapset nostivat leireiltä tärkeimpinä asioina esille uusien kavereiden löytymisen ja hauskat aktiviteetit.

Aloitimme opinnäytetyöprosessin keväällä 2016 ja saimme suunnitelman nopeasti hyväksytyksi ennen kesälomia. Kesän aikana suunnittelimme ja toteutimme opinnäytetyön toiminnallisen osuuden, eli järjestimme tukileirit.

Varsinainen kirjoittamistyö oli hidasta, koska opintomme kulkivat eri tahdissa, joten yhteistä aikaa oli hankalaa löytää. Halusimme kuitenkin kirjoittaa opinnäytetyötä pääosin yhdessä, koska olimme huomanneet jo aikaisemmin, että tämän tyyppinen kirjoittamistapa sopii meille parhaiten. Olimme kuitenkin aloittaneet opinnäytetyöprosessin niin hyvissä ajoin, että kirjoittamisella ei ollut varsinaisesti mitään kiirettä. Uskomme, että tällainen rauhallinen työtahti paransi opinnäytetyömme laatua, koska pystyimme laajemmin syventymään aiheeseen pitkin talvea.

Lukuisista rekistereistä ja tilastoista huolimatta hyvinvointipolitiikasta on varsin sirpaleista tietoa, jotta kustannusvaikuttavuudesta saataisiin tarkkaa tietoa päätösten pohjalle. Työssämme huomasimme, että tukiperhetyötä ja sen vaikuttavuutta on tutkittu vähän ja tilastoja ja kirjallisuutta on vaikea löytää. Tukiperhetyö on kuitenkin edullinen tukimuoto, sillä esimerkiksi Kemi maksaa vain kulukorvauksen tukiperheille, joka on tällä hetkellä 22 € / vuorokausi. Tukiperheet ovatkin toiminnassa mukana muiden vaikutteiden kuin rahan vuoksi. Tukiperhetyötä ei ole erikseen eritelty ennaltaehkäisevissä palveluissa. Kotipalvelusta ja perhetyöstä löytyy tilastoja ja yhdistimmekin tukiperhetyön näihin palveluihin, sillä leirillä olevista perheistä kaikki olivat perhetyön piirissä.

Leiritoiminnan yhtenä suurimmista haasteista oli leirien suuri ikäjakauma, mikä vaikeutti toiminnan järjestämistä, koska pyrimme siihen, että toiminta olisi kaikille mielekästä. Tähän haasteeseen vastasimme palkkaamalla kesätyösetelillä kaksi abiturienttia apuohjaajiksi, minkä ansiosta pystyimme eriyttämään toimintaa eri-ikäisille. Tarvitsimme lisäksi vähintään yhden naispuolisen ohjaajan, jotta esimerkiksi valvonta uimahalleissa onnistuu. Myös tilat toiminnalle aiheuttivat ylimääräistä työtä, jonka johdosta huomasimme, että jatkossa nukkuma-, leikki-, ja ruokailutilat tulisi olla erillisiä. Lisäksi jokaisella lapsella tulisi olla oma säilytystila henkilökohtaisille tavaroille, jotta ne eivät olisi jatkuvasti hukassa. Ohjelmaa on tulevaisuudessa helpompi järjestää, kun eriytämme ryhmiä enemmän ikätason mukaan sillä kronologinen ikä ei leiriläisissä välttämättä ole sama kuin kehitystason mukainen ikä. Erilaisuus on kuitenkin hyvä asia, jotta lapset oppivat toimimaan erilaisten ihmisten kanssa ilman ennakkoluuloja.

Sosiaalitoimesta ja vanhemmilta saadun palautteen pohjalta päädyimme jatkamaan leirien pitämistä säännöllisesti kerran kuukaudessa samojen perheiden kanssa, koska leireille oli selkeästi kysyntää. Kysyntä oli niin suurta, että päätimme perustaa myös toisen leiriryhmän. Samalla kehitimme leirille nimen, koska halusimme, että leiri tai sen nimi ei olisi leimaava. Ensimmäisenä mieleen juolahti Weekend leiri, ja sillä nimellä olemme leirejä toteuttaneet jatkossa. Tarvitsimme leirien pitämiseen lisäresursseja ja sen johdosta mukaan valikoitui perheiden talon koordinaattori Merja Frantti.

Leiritoiminnan jatkumiselle suurimmaksi haasteeksi on noussut toimivien tilojen löytäminen. Kemi-Tornion alueella on hyvin rajoitetusti toimintaan sopivia tiloja, ja näiden tilojen vuokrat ovat niin suuria, että pelkän viikonlopputoiminnan järjestäminen ei ole taloudellisesti mahdollista. Olemme miettineet tähän eri ratkaisuja, kuten toisen toimijan kanssa yhteisten tilojen vuokraaminen. Toisena vaihtoehtona olemme pohtineet erilaisten toimintojen järjestäminen leirien lisäksi, kuten esimerkiksi iltapäivätoiminta tai valvottujen tapaamisien järjestäminen. Yhtenä vaihtoehtona on mietitty, että perustamme yhdistyksen ja haemme yhdistyksenä avustuksia toiminnan jatkamiseen ja laajentamiseen, koska tällaiselle toiminnalle on tullut kysyntää myös Meri-Lapin ulkopuolelta, mutta sopivien tilojen löytäminen tuo siihen haasteen.

Lastensuojelun ja sosiaalityön kentällä käydään jatkuvasti keskustelua resurssien vähäisyydestä. Meidän leiritoiminnan jatkumiselle on myös oleellista, että pystymme pitämään leirejä mahdollisimman taloudellisin resurssein, kuitenkin toiminnan laadun kärsimättä. Järjestämme leirit kulukorvauksella, joten hyvin suunniteltu budjetointi on tärkeä osa toimintamme onnistumista.

Olemme pohtineet opinnäytetyöprosessin aikana, miten voisimme kehittää toimintaamme ja minkälaisille asiakasryhmille tämän tyyppinen toiminta voisi sopia. Meidän mielestämme tällaista toimintaa voisi järjestää lisäksi esimerkiksi erityislapsille sekä sijaisperheiden lomittajana. Sijaisperheissä ja erityislasten perheissä on usein tarpeellista olla ammattilaisia tukiperheinä lasten erityisyyksien ja käytöshäiriöiden vuoksi. Ammatillisella leiritoiminnalla voitaisiin mielestämme korvata laitosviikonloput perheiden lomien toteuttajana. Tällaiseen johtopäätökseen tulimme vanhempien haastatteluiden perusteella.

Sosiaalityöntekijät ja perhetyöntekijät kokivat hyvänä apuna meiltä saadun raportin havainnoistamme. Havainnointimme ja työmme lasten kanssa on hyvin intensiivistä, sillä olemme läsnä läpi vuorokauden leiriviikonloppuna. Toiminnassa on oltava avoin ja rehellinen myös vanhempia kohtaan kertoen heille havaintoja sekä tuoda esille, että perheen sosiaalityöntekijä saa samankaltaisen raportin viikonlopusta. Havaintomme käsittelee vain lapsen toimintaa leirillä ja on avointa, mikä osaltaan rakentaa perheiden luottamusta meihin ohjaajiin. On tärkeää, että tukileiritoiminta on säännöllistä ja pitkäkestoista, jotta sillä on todellista vaikuttavuutta. Saadun palautteen perusteella varsinkin lapsista on tärkeää, että he tietävät etukäteen leirin rakenteen. Lapsille on merkityksellisintä, että leireillä on pysyvyyttä eli ohjaajat ja lapset pysyvät pääosin samana. Tämä on olennaista myös sen takia, että leireillä kerkeää syntymään pitkäkestoisia ystävyyssuhteita ja aitoa luottamusta ohjaajia kohtaan. Useamman kerran vanhempien kanssa keskusteltuaamme huomasimme, kuinka he avautuivat joka kerta enemmän, kun luottamussuhde kehittyi ohjaajiin. Koimme myös kokemuksemme ja koulutuksen auttavan sanoittamaan lasten kokemuksia vanhemmille, mutta samalla pystyimme auttamaan vanhempia sanoittamaan omia ajatuksiaan lapsista ja heidän arjestaan. Lapsen kasvatus on vuorovaikutusta, eikä yksistään vanhemman vaikutusta lapseen, sillä myös lapsi vaikuttaa vanhempaan ja näin kehittyi kasvattajana. Vanhemmat pitivät antamastamme palautteesta, sillä toimimme esille sekä kehityskohteita, että hyviä asioita.

Leirit ovat informaalin ympäristö ja yksilötyötä tehdään tukileirien aikana pienryhmätoiminnan ohessa. Tukileirien aikana ohjaajat ovat saatavilla nuoria varten joustavasti vuorokauden ympäri ja yksilötyötä tehdään tilanteen niin vaatiessa. Tukileirit suunnitellaan yksitellen, joten leirien työmenetelmät voivat vaihdella saatujen kokemusten ja palautteen mukaan, jotta ne palvelevat mahdollisimman hyvin perheiden tarpeita. Leirille ei kuitenkaan voida ottaa mukaan nuoria, joilla on akuuttivaiheessa oleva kriisi, sillä niin intensiiviseen yksilölliseen työhön leireillä ei ole resursseja, vaikka ohjaajat ovat nuorten saavutettavissa ympäri vuorokauden. Toiminta onkin enemmän toiminnallista tukea ja vuorovaikutusta.

Mielestämme opinnäytetyöprosessi oli meidän ammatillisen kasvumme kannalta antoisa projekti. Projektin alussa meillä oli pelkkä idea, mistä aloimme rakentaa toimivaa ja jatkuvaa tukileiritoimintaa. Jouduimme miettimään yhteistyötahoja, asiakashankintaa ja budjetointia ennen kuin pääsimme varsinaiseen toiminnalliseen osuuteen eli leirien pitämiseen. Saimme näistä asioista hyvää oppia tulevaisuuteen, jos haluamme perustaa esimerkiksi oman yrityksen tai hankkia hankerahoitusta, koska mietimme projektissamme hyvin samankaltaisia asioita. Tulevaisuudessa on hyvin mahdollista sosiaalialalla työllistyä hankkeen tai oman yrityksen kautta, johon tämä opinnäytetyö antoi valmiuksia. Leirien suunnittelu ja toteuttaminen vahvistivat ammatillista osaamista, koska olimme itse vastuussa leireistä ja niiden onnistumisesta.

7 LÄHTEET

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Helsinki WSOY Pro.

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo: Bookwell Oy.

Lastensuojelulaki 13.04.2007/417

Pelastakaa Lapset Ry -esite. Tukiperheet, auttavat lapsiperheitä jaksamaan arjessa 2012. Hakupäivä 29.8.2014. http://pelastakaalapset-fi-bin.directo.fi/@Bin/0abc1c3b46049661e15672333a859964/1409338389/application/pdf/952965/Pela_Esite_A5_Tukiperhetoiminta_final_web.pdf

Pelastakaa Lapset Ry. Tukiperhetoiminta 2014. Hakupäivä 29.8.2014. <http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/lastensuojelutyo/tukiperhetoiminta/>

Räty, Tapio 2012. Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki: Edita.

Rönkkö, Leena & Rytönen Timo 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro oy.

Rönkä, Anna & Kinnunen, Ulla (toim.) 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Schmitt, Florence 2003. Riittävän hyvä vanhemmuus. Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY. <http://www.turvapoiju.fi/riittavan-hyvavanhemmuus/>

Sinkkonen, Jari 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.

Taskinen, Sirpa 2010. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOYpro.

THL - Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2014. Lastensuojelun asiakasmäärät. Hakupäivä 10.9.2014. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/johdon_tueksi_miten_arvioida/kustannusvaikuttavuuden_arviointi/lastensuojelun_asiakasmaarat

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vierula, Tarja 2013. Teoksessa Laitinen, Merja & Niskala, Asta (toim.). Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä. Tampere: Vastapaino. 272-298.

Viinamäki, L., Saari, E.(toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki Tammi.

Väestöliitto 2014. Mitä tarkoittaa asiakaslähtöisyys? Hakupäivä 21.9.2014. http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/parisuhdetietoa-ammattilaisille/tietoa_parisuhdeammattilaisille/asiakastyon_lakitietoa/asiakaslah-toisyys/

Österbacka Eva & Sipilä Jorma 2013. Enemmän ongelmien ehkäisyä, vähemmän korjailua. Suomen yliopistopaino Oy.

8 LIITTEET

- Liite 1. Tutkimuslupahakemus
- Liite 2. Informaatiokirje
- Liite 3. Suostumuslomake
- Liite 4. Kuljetuslupalomake

Liite1

Juhani Vyörykkä / Eelis Pernu
Lapin Ammattikorkeakoulu
Sosiaaliala
Tietokatu 1
94600 Kemi

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

XXX

sosiaalityönjohtaja
Kemin kaupunki

3.6.2016

Opiskelemme Lapin Ammattikorkeakoulussa sosionomeiksi (amk) ja olemme suuntautuneet lastensuojeluun. Olemme tekemässä opinnäytetyötä avohuollon asiakkaiden kokemuksista ja tarpeista tukiperhe toimintaan. Tarkoituksena on kartoittaa haastatteluilla lasten ja vanhempien näkemyksiä tukiviikonlopuista. Opinnäytetyö on toiminnallinen ja toiminnallisen osuuden suoritamme Tornion perheidentalolla.

Pyydämme lupaa haastatella lastensuojelun avohuollon asiakkaita, jotka perhehoidon sijais- ja tukiperhetyöntekijä Leena Nissinen meille osoittaa. Tutkimuksen suoritamme teemahaastatteluilla jotka nauhoitamme. Haastattelut ovat nimettömiä eikä tutkimustuloksista käy ilmi haastateltavien henkilöllisyys. Haastatteluissa käytetty materiaali hävitetään asianmukaisesti kun analysointi on valmis. Sitoudumme käyttämään aineistoa luottamuksellisesti.

Ohjaajina opinnäytetyössä toimivat Lehtorit Kaisu Vinkki ja Sari Halttunen. Teemme opinnäytetyön yhteistyössä Tornion Perheiden Talon koordinaattori Merja Frantin kanssa.

Yhteistyöterveisin

Juhani Vyörykkä ja Eelis Pernu

p. 040-7179908

Liite2

Informaatiokirje Tukileiri 19-21.8.2016

Ryhmän ohjaajille ja vanhemmille

Opiskelemme Lapin Ammattikorkeakoulussa sosionomeiksi ja nyt teemme opinnäytetyötä tukileiritoiminnasta yhteistyössä alueellisen tuki- ja perhetyöntekijä Leena Nissisen ja Tornion perheidentalon kanssa.

Tavoitteenamme on selvittää tukileiri tyyppisen toiminnan tarpeellisuutta perheiden tukena ja lasten sosiaalisen kanssakäymisen kehittäjänä. Samalla keräämme leiriin osallistujilta palautetta, jotta voimme mallintaa ja kehittää toimintaa jatkoa varten. Ryhmäläisten vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja oikeita nimiä ei käytetä vaan puhutaan haastateltavista, jotta henkilöllisyys ei tule esille valmiissa työssä. Opinnäytetyön valmistuttua aineisto hävitetään asianmukaisesti.

Haastattelemme leiriviikonlopun jälkeen vanhempia teemahaastattelulla, joka on vapaamuotoinen ja lyhyt keskustelu valitsemistamme teemoista liittyen kaupungin perhetyön tarjoamista tukitoimista.

Leirin tarkoitus on antaa yhdessä tekemisen kautta lapsille onnistumisen kokemuksia ja taitoja arjessa toimimiseen.

Leiriin osallistujia ei ole erikseen vakuutettu, joten suosittelemme tarkistamaan ennen leiriä, että lapsella on voimassaoleva tapaturmavakuutus.

Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista ja ensiarvoisen tärkeää, jotta vanhempien kokemukset ryhmätoiminnan vaikutuksista tulisivat näkyviksi ja perhetyö voi kehittää toimintojaan saatujen tulosten perusteella.

Odotamme innokkaina terveisiä ja vastauksianne siitä, osallistuttko opinnäytetyön toteutukseen. Mikäli haluatte lisätietoja opinnäytetyöstämme, vastaamme tiedusteluihinne mielellämme.

Leirivarusteet kotoa:

- makuupussi tai liinavaatteet
- vaihtovaatteet
- urheiluvälineet
- peseytymisvälineet

Yhteistyöterveisin

Juhani Vyörykkä & Eelis Pernu

Liite 3.

SUOSTUMUSLOMAKE

Leirille osallistujan nimi: _____

Huoltajan nimi: _____

_____	Lastani saa haastatella leirikokemuksista	kyllä ___	ei
_____	Lastani saa kuvata leirin aikana työtä varten	kyllä ___	opinnäyte- ei
_____	Suostun itse haastatteluun	kyllä ___	ei

Mahdolliset lääkkeet ja/tai allergiat:

Huoltajan/Huoltajien

yhteystiedot: _____

Kemissä ___/___/2016

ALLEKIRJOITUS

Liite 4.

LEIRIVIIKONLOPPU

KULJETUSLUPA

Ennen kuljetusluvan allekirjoittamista kartoitetaan vastuukysymykset ja sovitaan vanhempien kanssa yhdessä kuljettamiseen liittyvät aikataulut, riskit ja vastuut.

Lapsen nimi

Huoltajat

Ohjaaja

Minä/me lapsen vanhempina annamme leiri ohjaajille luvan kuljettaa lastamme/lapsiamme autolla leiriin liittyvillä matkoilla.

Paikka ja aika

_____ / _____ 2016

Allekirjoitukset

Huoltajan allekirjoitus

Huoltajan allekirjoitus

Ohjaajan allekirjoitus